

CUMA NAMAZI; ÖLÜM ANI; NEFİS ŞEHVET-GAFLET HALLERİ

el-Hamdülillahirabbi'l-âlemîn. Vassalâtü vesselâmü alâ seyyidînâ Muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebi'ahû bi-ihsânin ilâ yevmiddîn. Emmâ ba'dü fe-kâle resûlullahi salallahu aleyhi ve sellem;

أَحْضَرُوا مَوْتَكُمْ وَلَقِّنُوهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَبَشِّرُوهُمْ بِالْجَنَّةِ
فَإِنَّ الْحَلِيمَ مِنَ الرَّجَالِ وَالنِّسَاءِ يَتَحَيَّرُ عِنْدَ ذَلِكَ الْمَصْرَعِ
وَإِنَّ الشَّيْطَانَ أَقْرَبُ مَا يَكُونُ مِنْ ابْنِ آدَمَ عِنْدَ ذَلِكَ
الْمَصْرَعِ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَمُعَايِنَةٌ مَلَكَ الْمَوْتِ أَشَدُّ مِنْ
أَلْفِ ضَرْبَةٍ بِالسَّيْفِ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يَخْرُجُ نَفْسُ عَبْدٍ
مُؤْمِنٍ حَتَّى يَتَأَلَّمَ كُلُّ عِرْقٍ مِنْهُ عَلَى حِيَالِهِ

Uhdurû mevtâküm ve lekkınûhüm lâ ilâhe illallah ve beşşirûhüm bi'l-cenneti fe-inne'l-halîme mine'r-ricâli ve'n-nisâi yete-hayyeru inde zâlike'l-masra'ı ve inne's-şeytâne akrabu mâ yekûnü min ibni âdeme inde zâlike'l-masra'ı vellezî nefşî bi-yedihî le-mu'âyenetü meleki'l-mevti eşeddü min elfi darbetin bi's-seyfi vellezî nefşî bi-yedihî lâ yahrucu nefşü abdin mü'minin hattâ yeteel-leme küllü ırkın minhu alâ hıyalihî.

Hulvâni Vâsile *radıyallahu anh* rivayet ey-
lemiř ki, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sel-*
lem Efendimiz şöyle buyuruyorlar;

Uhdurû mevtâküm. “Ölümü yakın olanla-
rın, ölmek üzere olanların yanına varın, ya-
nında bulunun.” *Ve lekkınûhüm lâ ilâhe illal-*
lah. “Ve ona *lâ ilâhe illallah* telkin edin.”

Lâ ilâhe illallah, lâ ilâhe illallah deyin ki
o da o sözleri söylesin, son sözleri *lâ ilâhe il-*
lallah olsun. Çünkü son sözü *lâ ilâhe illallah*
olana müjdeler var, onların cennetlik olaca-
đına dair şeyler var. Böyle yatakta yatıp da,
etrafına insanlar gelip de, *lâ ilâhe illallah* diye
diye, Kur’an okuna okuna ölmek var, tabii ölü-
mün çeřitleri var.

Allah hüsn-i hâtime nasip eylesin cümle-
mize.

Kazada ölmek var, bilmem günah yolunda
ölenler var, meyhanede içki içerken çatlayan
var, kumar masasında fenalařanlar var.

Allah hayırlı ömür, hayırlı âkıbet, hüsn-i
hâtime nasip eylesin. Sevdiği kul olarak huzu-
runa varmayı nasip eylesin.

Ve beşşirûhüm bi'l-cenneti. “Ve onları cennetle müjdeleyin.”

Allah mü'min kullarını cennete sokacak, cennetlik olursun inşaallah falan gibi, ümitli ümitlendirici... Hataları affedicidir, 'gaffâru'z-zünûb'tur, affedecekte mü'min kullarının hepsini cennete sokacak filan...

Fe-inne'l-halîme mine'r-ricâli ve'n-nisâi yetehayyeru inde zâlike'l-masra'ı. “Çünkü aklı başında sakin bir insan bile, adamlardan ve kadınlardan şöyle oturaklı insanlar bile, bu insanların yıkılıp tuşa getirildiği bu ölüm olayında, bu anda şaşırıp hayrette hayran, hayrette kalır, ne yapacağını şaşırır.”

Masra' “güreş yeri” demek. *Melekü'l-mevt* tabii canını alıyor, kolay değil. O anda en sakin insanlar bile şaşkınlık içinde kalır.

Ve inne'ş-şeytâne akrabu mâ yekûnü min ibni âdeme inde zâlike'l-masra'ı. “Ve şeytanın da Ademoğluna en yakın olduğu zaman, işte bu hayatın bitme zamanı, yıkılma zamanıdır, insanın ölme zamanıdır.”

Vellezî nefsi bi-yedihî. “Canım elinde olan Allahu Teâlâ hazretlerine yemin ederim

ki.” *Le-mu’âyenetü meleki’l-mevti eşeddü min elfi darbetin bi’s-seyfi.* “Melekü’l-mevti şöyle bir görmek, bin tane kılıç darbesi yemekten daha şiddetlidir.” *Vellezî nefsi bi-yedihî.* “Canım elinde, kudreti elinde olan Allah’a yine yemin olsun ki.” *Lâ yahrucu nefesü abdin mü’minin veya nefsi abdin mü’minin.* “Mü’min kulun son nefesi ağzından çıkmaz veya mü’min kulun canı çıkmaz vücudundan.” *Hattâ yeteelleme küllü ırkın minhu alâ hıyalihî.* “Her damar dolaştığı yerde, kan dolaşırken müteellim olmadıkça, acı çekmedikçe canı çıkmaz.”

Yani ölümün acısı zor diye Peygamber *sal-lallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz bildiriyor.

Bu kadar yaş yaşadık, bu yaşa geldik, bu hâle geldik, yaklaştık yani bu olaya.

Allahu Teâlâ hazretleri hüsn-i hâtimeler nasip etsin. Ölüme hazırlanmayı, tevbeyi nasip eylesin. Şaşıranları doğru yola sevkeylesin, doğru yolda yürüyenlere sebat versin. Sevdiği işleri yapmayı nasip eylesin, ölümü kolay eylesin, sevdiği kul olarak huzuruna varmayı nasip eylesin.

a. Cuma Namazı Kılmanın Önemi

İkinci hadîs-i şerîf;

أَحْضَرُوا الْجُمُعَةَ وَانْتُوا مِنَ الْإِمَامِ فَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَتَخَلَّفُ عَنِ
الْجُمُعَةِ حَتَّىٰ إِنَّهُ لَيَتَخَلَّفُ عَنِ الْجَنَّةِ وَإِنَّهُ لَمِنَ أَهْلِهَا

*Uhduru'l-cumu'ate vednû mine'l-imâmi
fe-inne'r-racüle le-yetehallefü ani'l-cumu'ati
hattâ ennehû le-yetehallefü ani'l-cenneti ve
ennehû le-min ehlihâ.*

Semüre *radıyallahu anh'*ten Ahmed b. Hanbel, Beyhakî ve diğer kaynaklar rivayet etmiş ki Peygamber Efendimiz tavsiye buyuruyor;

Uhduru'l-cumu'ate. “Cuma namazına gelin.”

Uzakta da olsa, yakında da olsa mü'minin Cuma namazına gitmesi lazım. Eskiden her köyde Cuma kılınmazdı. Mesela bizim köyde kılınırdı, komşu köyde kılınmazdı, arada derin bir dağ vadisi, yüksek yamaçlar vardı. Karşıda biz böyle gözle köyü görürdük bizim köyden ama onunla bizim aramızda uçurumlu derin bir yaygın geniş dere vardı. Oradan inip bu tarafa gelmek herhalde, tahminime göre 2 filan saat sürerdi. O kadar inişli yokuşlu, yorucu bir

şeydi. Ama oradan Cuma namazını kılmaya buraya gelirlerdi.

Allah razı olsun.

Bizim köye Cuma kılmaya gelirlerdi çünkü her köyde Cuma kılınmazdı, Cuma kılınan yerlere de, burada Cuma kılınabilir diye izin almak gerekirdi, öyle bir takım şartları vardı. O kadar uzaktan kalkıp Cuma'ya gelirlerdi. Ya da köyünde kılınmıyorsa, Cuma günü kasabaya inerler; heybesine malını alır, sepetine yumurtasını koyar, yanına satılacak eşyaları alır, çarşıya iner. Kasabalarda bir Cuma pazarı kurulurdu, o Cuma pazarında herkes satacağını satar, alacağı ihtiyacını alır, heybesine koyar, atına biner dönerdi eskiden.

Cuma'nın eski adı Ezîne veya Âdîne'dir. Yani Ezîne Cuma pazarı demektir. Hem Cuma pazarı diye kasabalar vardır; Cumayeri, Cuma pazarı filan diye Anadolu'da kasabalar vardır, hem de Edîne, Edincik, Ezîne filan gibi yerler vardır. Belki bu aydın kelimesi bile, belki ezîne kelimesinden geliyordur. Yani aydınlık mânasına değildir de belki Cuma günü toplanan kasaba olduğundan o ismi almış olabilir.

Belki de aydınlık mânasına geliyordur, onu bilmiyorum. Ezîne, Âdîne, Cuma günleri hem alışverişini yapar, ihtiyacını karşılar, hem de namazı kılarlardı. Çok önemli olduğundan böyle yaparlardı.

Vednû mine'l-imâmi. “Ve Cuma günü camide imama yakın oturun.”

Tâ kapının yanında, uzakta, lafı duyulmaz yerde filan değil, imama yaklaşın.

Fe-inne'r-racüle le-yetehallefü ani'l-cumu'ati. “Ve bir adam Cuma'dan geri kalır, Cuma kılmaz, Cuma'yı terkeder, Cuma'dan mahrum kalır, geri kalır, geri kalır...” *Hattâ innehû le-yetehallefü ani'l-cenneti.* “Nihayet cennetten de geri kalır.”

Cuma'dan geri kalır, geri kalır, geri kalır, nihayet bir zaman gelir cennetten de geri kalır, yani cennete giremez.

Ve innehû le-min ehlihâ. “Halbuki o cennetlik idi, cennete girebilecek bir insandı, Cuma'ya gelmeye gelmeye gelmeye cennete girmekten mahrum kalır.”

Cuma bu kadar önemli, bu kadar değerli, bu kadar ciddi, bu kadar hayati bir ibadet,

müslümanların Cuma'yı mutlaka kılması lazımdır!

b. Cuma Gününün, Tatil Olmasının Gerekliliği

Bize en büyük darbeler, çeşit çeşit darbeler vurulmuştur. En büyük darbelerden birisi, Cuma gününün çalışma günü olmasıdır. Çünkü Cuma günü çalışma günü olmasa, bunlar da [hıristiyanlarda] mesela mecburi gibi, Pazar günü fırsat olunca kilisesine gidiyor. Cumartesi günü, yahudilerin inançlarına göre çalışması yasak, onlar tatil yapıyorlar ama Cuma günü İslâm ülkeleri tatil yaparken, bizde de tatilken değiştirildi Pazar'a alındı.

Bu bizler için çok büyük bir kayıptır. Bunu değiştirmek üzere birkaç defa mırın kırın eden, bunu sözünü eden oldu. Güneydoğu Anadolu milletvekillerinden bir milletvekili Cuma günü tatil olsun diye bir teklif verdi, mecliste milletvekilleri o toplantıya gelmeyi verdiler, kâfi miktarda oy alamadı, Pazar günü kaldı.

Pazar günü çanlar çalınıyor, papazlar vaaz veriyor, hıristiyanlar papazın karşısına

geliyor. Cuma günü, bu kadar önemli Cuma ibadetinde müslüman Cuma'ya gelemiyor. O kadar bu işi inatla götürenler var ki Cuma gününe şart koşuyor, gitmiyeceksin diye. İşçisi, fabrikaya girecek, köylü adam, başka çaresi yok, torpil yaptırmış, işte fabrikada bekçilik vesaire filan bir iş, "Cuma'ya gitmeyeceksin ha!" diye böyle teklifler oluyor.

Allah yardımcımız olsun.

İşlerimizi bilemiyoruz, kendimizi koruyamıyoruz, halimiz ne olacak bilmem.

Ve üçüncü hadîs-i şerîf;

أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي مِنْ بَعْدِي ثَلَاثًا

Ehâfu alâ ümmetî min ba'dî selâsen dalâlete'l-ehvâi ve't-tibâe's-şehvâti fi'l-butûni ve'l-furûci ve'l-ğaflete ba'de'l-ma'rife.

Bu, Peygamber Efendimiz'in mevlâsı, kölesi Eflah isimli sahabiden *radıyallahu anh* rivayet olunmuş. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

Ehâfu. “Korkuyorum.” *Alâ ümmetî*. “Ümmetimin nâmına, ümmetimin için, ümmetimin hakkında korkuyorum.” *Min ba’dî*. “Benim hayatımdan sonra, ben âhirete irtihal ettikten sonra.” *Selâsen*. “Şu üç şeyden korkuyorum.”

Ümmetimin şunları yaparlar diye korkuyorum, ümmetime şunlar zarar verir diye korkuyorum.

Bir, *dalâletü’l-ehvâi*. “Hevâ-i nefse uymak dalâleti.”

Keyfine uymak, nefsinin isteğine uymak dalâleti. İnsanın nefsinin istekleri vardır; acıktığı zaman yemek ister, yorulduğu zaman uyumak ister, büyüdüğü zaman evlenmek ister, canı sıkılır yani nefsi daralır, eğlence ister. Çalgı ister, gezme ister, tozma ister, bu isteklere hevâ denir.

Hevâ-i nefis, nefsin istekleri, bunun çoğulu *ehvâ* geliyor; nefislerin, nefsin hevaları yani hava civa istekleri. Bunlara tâbi oldu mu insan doğru yoldan çıkar. Çünkü karnı acıktı doyurması lazım, haram helal tanımaz; uykusu

geldi yatar uyur, namaz kılmaz; şehveti, arzusu uyandı, gider kadın kız peşinde günahlara dalar.

c. Nefis, İnsanın En Büyük Düşmanıdır

Bu nefis insanın içinde çok büyük bir düşmandır. Çok büyük bir düşmandır çünkü duyguları çok kuvvetlidir. Yani insanın hevası çok kuvvetli duygudur, insanı sürükler. Böyle kasırganın çatıları uçurduğu gibi insanı alır sürükler, tutamaz insan kendisini. Değil içkiyi bırakmak, kumarı bırakmak, sigarayı bırakamaz adam. Sevmiş bulundu bir kere, alışmış bulundu, alıştığından vazgeçemez. Bunun için annelerin babaların çok dikkat etmesi lazım ki çocuklar kötü alışkanlıklar etmesin; çok dikkat etmeleri lazım ki kötü arkadaşlar bulmasın; çok dikkat edip gayret etmesi lazım ki çarçabuk okutsun evlendirsın. Çocuk harama, günaha alışmasın, bulaşmasın diye, çok dikkat etmek lazım.

En büyük düşmanı insanın nefsidir. Çünkü insanın nefsi müslüman nefis olur da güzel hareket ederse insan, kâfirlerin arasına düşse bile orada İslâmiyet'ini devam ettirir, imanını

devam ettirir, cenneti kazanabilir. Ama nefesine uydu mu, müslüman memlekette bile, Mekke’de Medine’de bile günahı işler, cehennemî boylar.

Nefis, nefsin arzuları çok, çok büyük düşmandır. Şeytandan da büyüktür çünkü şeytanın düşman olduğu bellidir. Şeytan zaten insanın nefisini kabarttırıp, nefisini pompalayıp, kışkırtıp, işini nefis vasıtasıyla yapıyor. Doğrudan doğruya şeytan gelip de insanı şuradan alıp bu tarafa atmıyor, yönünü bu tarafa çevirmiyor. Nefsine vesvese veriyor; şunu yap, şunu yap, şunu yap... Nefsi de canı çekip kendisini tutamadığı zaman o işi yapıyor. Yani şeytanın adamı, casusu içimizde, şeytanın istediği, verdiği vesveseyi, fikri uygulattırıyor. O bakımdan çok büyük düşmandır.

Tarikat ve tasavvufta da nefsin terbiyesi en büyük amaçtır. Çünkü bu en büyük düşman yenilmeden Cenâb-ı Hakk’a güzel kulluk yapılmaz. En iyisi bunu önce adam etmek lazım diye, nefsin terbiye edilmesine girilir. Nefsin terbiyesi sonunda nefis, nefs-i emmâre olmaktan çıkar. İlerler, ilerler, edeple terbiye ile, zikirle fikirle, nurla, feyizle adam olur; bunun

da mutmaine olur, rahata erer. Sağlam müslüman; harama bakmaz, haram yemez, yalan söylemez, kale gibi sağlam, direk gibi dosdoğru, çelik gibi dayanıklı bir müslüman olur. Şeytan da kandıramaz, nefsi de kandıramaz, namaza da kalkar, camiye de gelir, zekâtını da verir, hayrını da yapar, cihadını da yapar. Hiçbir şeyden korkmaz, sünnet-i seniyye göre yaşar, iyi müslüman olur.

Allah nefislerimizi müslüman eylesin. Zalim nefse uymaktan bizi korusun, nefislerimizi güzelleştirsün, müslüman eylesin.

İkinci korktuğu Peygamber Efendimiz'in, *ve't-tibâe's-şehvâti fi'l-butûni ve'l-furûci*. "Mide ve tenasül aletinin şehvetlerine kapılmak, tâbi olmak, ittibâ etmek."

Midenin şehveti nedir?

İştihasıdır, yemem istemesidir. Onu yiyeceğim, bunu yiyeceğim, onu yiyeceğim... Adam maşaallah bir oturuşta bir kuzu yiyor, bir tencere pilavı bitiriyor, bir tepsi böreği bitiriyor, bir tepsi baklavayı bitiriyor, bilmem şöyle yapıyor, böyle yapıyor... Allah Allah! Vay be!..

Bu nefsin mide şehveti... Mide şehvetine biz iştiha diyoruz. İştihasını açmak için şurub içiriyoruz çocuklara, halbuki iştihayı kapatmak lazım, oruca alıştırmak lazım filan. İштиha diyoruz, iştiha da zaten şehvet kökünden bir kelime, oradan geliyor kelime aynı kökten.

Ve'l-furûc. “Furûc da, ferc de tenasül aleti demek. “Tenasül aletlerinin şehveti...”

Bu da işte bizim şehvet dediğimiz duygu... Buna tâbi olmak da, ekseriyetle insanı cehenneme sokan bu, buna tâbi olmaktır.

İki şey insanı cehenneme sokar.” buyuruyor Peygamber Efendimiz; iki dudağı arası yani dili. Çünkü haram, günah, yalan-dolan, gıybet-dedikodu, iftira, hep günahlar dil ile işleniyor, oradan cehenneme girebilir. Bir de iki bacağı arası. İki dudağı arası, iki bacağı arası. İki bacağı arası sözünden maksat da, işte bu cinsel suçlardır, zinadır, vesairedir. İşte onlar da çok...

İmam davet etti, Harem-i Şerîf'te oturuyoruz. Harem-i Şerîf'teyiz, imamın odasında-yız;

İşte bilmem yav Türkiye’de bizi evlendirsenize, damat olsak ya bilmem ne filan...

Başkaları da var, boyuna ikinci evlilikten [bahsediliyorlar...] Paraları yerinde, keyifleri tıklarında, Harem-i Şerîf’te, Ramazan’da iftar sofrasında karınları doyuyor; ikinci eş, ikinci evlilik, Türkiye’den, bilmem işte evlenebilir miyiz, bilmem ne filan, soruyorlar.

Dedim, “Ya sizin başka işiniz yok mu?”

“Ne demek yani?” dedi.

Yani dörde kadar müsaade var ya, ne yasaklıyorsun demek istiyor.

Başka bir şey bilmiyorlar. Başka bir şey yokmu ya?

Bak müslümanlar perişan, Bosna’da, Hersek’te, Afrika’da...

Sizin karşınızda ya! İşte Kızıldeniz’in öbür tarafı, sizin aşağı komşunuz Yemen... Yemen’in karşısındaki, sahildeki Somali perişan...

Sen bir hanımla yetin de, o düğün parasıyla git orayada çeşme bir yap.

“Ne varmış?” diyor.

Daha ne olacak! Dünya sırf senin için mi?
Başka müslüman yok mu?

“Başka müslümanların derdi ile dertlenmeyen bizden değildir.” diyor Peygamber Efendimiz.

Yani bu da oluyor, birincisi de oluyor. Nefsin hevasına uymak, arzularına uymak, kapılmak da, cinsel ve midesel şehvetlere tâbi olmak da, var ikisi de.

d. İmandan Sonra Gaflete Düşmek

Üçüncüsü, *ve'l-ğaflete ba'de'l-ma'rife*. “İrfana erdikten, gerçekleri öğrendikten sonra gaflete tekrar düşmek.

Çünkü iman, insanın içinde zayıflar. Mü'mindir adam, her şeyi bilir, anasın babası öğretmiştir ama sonradan söner bu arzusu, yavaşlar. Etrafında kendisine destek olacak kimseler yoksa sonunda bakarsın;

“Aa adam! Ya bir zamanlar bu sakallıydı, beş vakit namaza giderdi filan...”

Sakalı bıyığı kesmiş, camiye gitmiyor, kravat takmış, bir pozlar takınmış; şunun sigarayı savuruşuna bak, oturuşuna bak, bacak bacak

üstüne atışına bak, vesaire... Kibirli bir şey olmuş, değişmiş.

Değişir.

“İman da elbise gibi insanın içinde eskir.” diyor Peygamber Efendimiz. Onu *lâ ilâhe illallah, lâ ilâhe illallah, lâ ilâhe illallah...* diyerek kuvvetlendirin.”

Sonra bu ölüm, ölüm düşüncesi insanı islah eder. Onun için, “Ölümü çok düşünün.” diyor Peygamber Efendimiz.

Onun için tasavvufta ne var?

Râbıta-i mevt var. Ölümü düşünecek, çünkü istersen düşünme! Geliverir, hiç ummadığın zamanda geliverir, hazırlıksız gidiverirsin.

Bizim bacanak, hoca Efendimiz'in damadı, büyük damadı; benden büyük, onun da adı Es'ad idi. İki damat, ikisi de Es'ad, hocamızın şeyleri.

Biz Almanya'daydık, yurtdışındaydık, vefat haberi geliverdi. Dağ gibiydi, neşeliydi, cıvıl cıvıldı, eskrim şampiyonuydu, şakır şakır

şakır, tıkır tıkır tıkır. Bursa’da kayakçıydı, Ulu-
dağ’da kayak yapardı, kırmızı yüzlüydü, yakı-
şıklıydı, bıyıkları şeyleri şahaneydi, çehresi gü-
zeldi yani erkek güzeliydi. Babayiğitti, tuttu-
ğunu koparırdı, çalışkandı, hızlı hareket
ederdi. Neşeyle gelirdi eve, daha yemek hazır
değil mi? Bilmem ne filan... Getir şu bıçağı bil-
mem ne, salatayı kendisi yapardı cırt cırt cırt
filan... Neşeli bir insandı, genç yaşında, pek
yaşlı değilken, yatmış gece, hanımı da beraber
yatmışlar, camide kalıyorlardı o zaman, bizim
İskenderpaşa’da.

Sabahleyin ezanlar okunmaya başlayınca
hanımı demiş ki;

“Es’ad kalk, efendi kalk.” kıpırdamıyor.

“Ya efendi ezan okunuyor kalk.” kıpırda-
mıyor.

“Aa, Es’ad ne oldun?” bilmem ne filan...

Ohoo... Çoktan can kuşu ten kafesinden
uçmuş gitmiş, ne namazı?

Cenaze namazı var artık, bitti.

Yani sağlıklı yatıp sabaha çıkmamak...
Sübhanallah!..

Bizim ihvandan birisi vardı Bursa'da; muhasebecilik yapıyordu, genç bir çocuk... Hanımı ihvânımız, 3, 4 çocuğu vardı, sevgili saygılı bir dervişti.

Allah rahmet eylesin.

Araba almış. Murat 124'lerden. İşte para biriktirmiş, hanımı da kapalı ya, eh işte böyle otobüse, minübüse muhtaç kalmadan oraya oraya gidiyorlar. Araba ile bir yere gidelim demişler, Bursa'dan çıkmışlar. O zaman Bursa'nın geliş gidiş yolları yapılıyordu. Geliş gidiş yollarında, inşaatta bilememişler, yanlış yola girmişler, çoluk çocuk bütün aile gitti. Evden tatile diye çıktılar, âhirete gittiler: *Innâ lillâh ve innâ ileyhi râciûn.*

Ölüm, ansızın geliverir, hazırlıklı olmak lazım, tevbekâr olmak lazım, ibadet ehli olmak lazım, zikir ehli olmak lazım. Çünkü hayat fâni, ölüm hak muhakkak olacak...

Allahu Teâlâ hazretleri bizi yanıltmasın, şaşırtmasın, tevfikini refîk eylesin, rızasına

uygun ömür sürmeyi nasip eylesin, cennetiyle
cemaliyle müşerref eylesin.

el-Fâtiha.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak
ulaşmak için tıklayınız.](#)

